

РОЛЬ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ

У статті висвітлено значення внутрішнього аудиту, його вплив на ефективність управління якістю на підприємстві, визначено особливості його організації та проведення.

***Ключові слова:** внутрішній аудит, контроль, менеджмент якості, система управління.*

Актуальність проблеми. Із переходом української економіки до ринкових відносин, вітчизняний виробник змушений прийняти зовнішні зміни і перебудувати виробничо-господарську діяльність підприємства, або ж «звільнити дорогу» більш підприємливим конкурентам. Такий стан речей призводить до радикальних змін у плануванні, обліку, контролі діяльності та трансформації системи управління організаціями. На сьогодні найкращим інструментом реформування діяльності підприємства можна назвати сучасні системи управління якістю.

Система менеджменту якості повинна періодично проходити процедуру внутрішнього аудиту, який виступає одним із інструментів моніторингу, аналізу і поліпшення функціонування системи менеджменту якості. Внутрішній аудит виступає невід'ємним і важливим елементом управлінського контролю. Міжнародні стандарт ІСО серії 9000 підкреслюють значення аудиту як інструмента керівництва організацією щодо збору об'єктивних даних і підтвердження ефективного впровадження і функціонування системи менеджменту якості. Хоча, ще до недавнього часу внутрішні перевірки вважалися «чорною» роботою і не були належно оцінені. На сьогодні, внутрішній аудит нині в моді, тож багато керівників та власників запроваджують його, часто навіть не усвідомлюючи масштабів його потенціалу.

Постановка проблеми. Як відомо, внутрішній аудит є одним з небагатьох елементів системи менеджменту, (поряд з аналізом керівництва, корегуючими діями управлінням документацією і даними), які в основному визначають її відповідність обраній моделі, а також результативність і ефективність, відповідно правильна орга-

нізація внутрішнього аудиту на підприємстві зумовлює успіх при подальшому підтвердженні відповідності вимогам.

Метою статті є визначення ролі і особливостей організації та проведення внутрішнього аудиту системи менеджменту якості на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Аудит означає перевірку, ревізію. Але варто пам'ятати, що внутрішній аудит не має нічого спільного з тими перевітками, які проводилися на підприємствах за часів Радянського Союзу. Аудит якості - це систематичний, незалежний і документований процес отримання доказів аудиту та об'єктивного їх оцінювання з метою встановлення ступеня виконання узгоджених критеріїв аудиту.

Внутрішній аудит якості орієнтується на виявлення причини виникнення невідповідностей в системі якості, процесах чи продуктах (послугах) організації. Звідси виникає і основна мета аудиту - зібрати об'єктивні докази, які дозволять виявити невідповідності у процесах, продуктах (послугах) чи системі якості. Роль внутрішніх перевірок є особливо великою на початкових етапах впровадження системи управління якістю. Основним результатом проведеного аудиту якості має бути набір можливостей поліпшення роботи організації. Тому важливе значення мають об'єктивні докази, які аудиторі виявляють у ході проведення перевірки. Отримати такі докази можливо лише в тому випадку, коли критерії аудиту і правила оцінки невідповідностей є чіткими і не припускають різного тлумачення.

Основними учасниками процесу аудиту якості виступають замовник аудиту, аудиторі, технічні експерти, сторона (організація), що перевіряється.

Проведення аудиту якості має ряд особливостей.

По-перше, аудит це систематичний процес, отже, він має проводитися в організації з певною запланованою періодичністю. Якщо проводиться внутрішній аудит, то періодичність проведення такого аудиту організація встановлює самостійно. Цикл періодичності внутрішнього аудиту має становити не більше 1 року.

По-друге, незалежність аудиту зумовлюється непричетністю спеціалістів, що проводять аудит до результатів роботи, яку вони перевіряють. Така незалежність забезпечується для внутрішнього аудиту вибором аудиторів з різних підрозділів організації.

По-третє, аудит - це документований процес, тому всі його етапи, порядок та вимоги проведення, результати мають бути представлені документально. В якості доказів аудиту можуть виступати записи, документи або факти виконання робіт.

По-четверте, аудит має проводитися відповідно до узгоджених критеріїв аудиту. Під узгодженими критеріями аудиту необхідно розуміти вимоги нормативних документів (зовнішні чи внутрішні стандарти (процедури, схеми робіт, регламенти)). Таким чином, в якості критеріїв аудиту можуть виступати будь-які нормативні документи, в яких представлені вимоги, які підлягають перевірці. Узгодженість критеріїв аудиту забезпечується прийняттям цих критеріїв сторонами аудиту. Наприклад, організація приймає на себе зобов'язання відповідати вимогам стандарту ІСО9001:2008, а орган з сертифікації приймає на себе зобов'язання провести аудит її системи якості на відповідність вимогам ІСО9001:2008.

Аудит системи менеджменту якості відноситься до видів аудиту, які не регламентуються вітчизняним чи міжнародним законодавством. Відповідно, не існує обов'язкових законодавчих норм для визначення порядку і правил аудиту систем якості, визначення вимог до аудиторів і необхідної звітності. Пов'язано це з тим, що сертифікація систем якості відноситься до добровільної сфери сертифікації і всі роботи, пов'язані з побудовою і впровадженням системи якості є добровільною ініціативою господарюючих суб'єктів. Тому, для організацій, що займаються аудитом систем якості немає необхідності отримувати ліцензію, або будь-які інші дозвільні документи для ведення цього виду діяльності. Для проведення внутрішнього аудиту таких документів тим паче не передбачається.

Про незаперечні переваги впровадження внутрішнього аудиту на підприємстві говорити можна дуже довго, та важливо пам'ятати, що кожна перевірка є завадою у роботі підрозділа, відволіканням працівників від виконання їх посадових обов'язків. А це може викликати негативну реакцію в колективі. Виходячи з вище сказаного, варто зазначити, що при проведенні внутрішнього аудиту повинен бути чіткий план з виокремленою головною задачею, визначеними критичними точками перевірки. А, відповідно, вирішальним фактором успіху чи провалу аудиту є мистецтво аудитора - його професійність та досвід.

Список використаних джерел

1. Зіміна Г. К. Вигоди для організації від впровадження системного менеджменту якості у відповідності із вимогами та настановами ДСТУ ІСОсерії 9000-2001 / Г.К. Зіміна // Оконные технологии. - 2007. -№28. - С. 104-107.
2. Шевченко А. Впровадження систем управління якістю на українських підприємствах / А. Шевченко, Є. Шубін. //Стандартизація, сертифікація, якість. - 2003. - №4. - С. 53-56.

Annotation. In the article the value of internal audit, his influence, is reflected on efficiency of quality management on an enterprise, the features of his organization and leadthrough are certain.

Key words: internal audit, control, management of quality, control system.

УДК 332.146.3:336

І.В. Гевелюк, старший лаборант,
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Розкрито поняття аналізу фінансового стану підприємства, необхідність проведення своєчасного та об'єктивного аналізу вітчизняних підприємств на сучасному етапі розвитку України, окреслено механізм оцінки фінансовою стану підприємства.

Ключові слова: фінансовий стан підприємства, модель механізму оцінки фінансового стану підприємства, етапи проведення фінансового аналізу.

Постановка проблеми. Сучасний стан ринкових відносин в Україні супроводжується відповідальністю та самостійністю підприємств та інших суб'єктів ринку, у розробленні та ухваленні управлінських рішень, ефективність яких значною мірою визначається об'єктивною, своєчасною та всебічною оцінкою їх фінансового стану.

У кризових умовах розвитку економіки зростає актуальність питань, пов'язаних з вибором та уніфікацією системи прийомів, методів та показників оцінки фінансового стану підприємства, оскільки саме правильний їх вибір, послідовність та методика розрахунків, враховуючи поставлену мету, дозволить розробити ефективний механізм для всебічної та якісної оцінки фінансової діяльності підприємства. В умовах кризи саме від якості проведення оцінки фінансового стану підприємства залежить і якість здійснення фінансового управління стосовно оперативного реагування на зміни в зовнішньому ринковому середовищі, визначення заходів щодо забезпечення підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності, та забезпечення стабільного розвитку підприємства.

Аналіз джерел. Методологічні основи дослідження в області оцінки фінансового положення підприємств різних форм власності та організаційно-правових форм функціонування зустрічаються в працях провідних вітчизняних та зарубіжних